

11th International Conference on Language , Literature , Culture and History Studies

بررسی مولفه های اخلاقی در قابوس نامه در قرن پنجم

محمد برزگری¹

¹ دانشجوی کارشناسی رشته آموزش الهیات دانشگاه فرهنگیان شهیدان پاکنژاد یزد

چکیده

عرصه ی فرهنگ اسلامی- ایرانی بویژه ادبیات فارسی مشحون انواع داستان، حکایت و مطالب پند آموز است که در خدمت اخلاق اسلامی و انسانیت و برای بیان مسائل اخلاقی، عرفانی و فلسفی و اجتماعی جهت اصلاح ساختار معیوب جامعه آفریده شده و شاعران و نویسندگان در این راستا از قصه و تمثیل و داستان جهت بیان اهداف خود استفاده کرده اند. یکی از این آثار قابوس نامه است. مسئله ای که می توان اینجا طرح کرد ماهیت اندرزهای اخلاقی عنصرالمعالی در این کتاب است. این پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی و با تکیه بر داده های منابع کتابخانه ای انجام شده است. یافته های پژوهش حاکی از این است که عنصرالمعالی در قابوس نامه به همه ی زوایای زندگی فردی و اجتماعی پرداخته است. او صداقت، تعهد به پیمان، کاردانی و امانت داری را از جمله عوامل ایجاد اعتماد در روابط اجتماعی دانسته و در مقابل نفاق، دروغ، خیانت ورزی، ظلم، نادانی و افشای راز را عوامل تخریب اعتماد معرفی می نماید. همچنین رعایت اصول اخلاقی مانند حق شناسی نسبت به پروردگار و والدین، احسان، مدارا، حسن خلق، عدل و سخاوت را برای تمام افراد جامعه ضروری می داند. این معانی و مفاهیم در نسخ مصور قابوس نامه نیز تکرار شده و قابل مشاهده است.

واژگان کلیدی: قابوسنامه، اخلاق، اخلاق اجتماعی، اخلاق اسلامی